Marmara University Journal of Economic and Administrative Sciences • Special Issue: 2025, ISSN: 2587-2672, pp. e114-127
DOI: 10.14780/muiibd.1769554

ARAŞTIRMA MAKALESİ / RESEARCH ARTICLE

GELENEKSELDEN GELECEĞE: SÜRDÜRÜLEBİLİRLİK ÇERÇEVESİNDE MUHASEBE VE FİNANS EĞİTİMİNİN DÖNÜŞÜM GEREKLİLİKLERİ

TRADITIONAL TO THE FUTURE: TRANSFORMATION REQUIREMENTS OF ACCOUNTING AND FINANCE EDUCATION WITHIN THE FRAMEWORK OF SUSTAINABILITY

Murat ERDOĞAN[*]
Eda ORUÇ ERDOĞAN[**]

Öz

Günümüzde sürdürülebilirlik çevresel etkilerle birlikte sosyal sorumluluklar ve iyi yönetişim ilkelerini de içeren çok boyutlu bir kavramsal çerçevede şirketlerin uzun vadeli başarıları için kritik bir faktör haline gelmiştir. Şirketler finansal performanslarının yanı sıra sürdürülebilirlik hedeflerine ulaşma konusunda paydaşları tarafından giderek daha fazla sorumlu tutulmaktadır. Gönüllülük esasına dayanan sürdürülebilirlik raporlamaları günümüzde yeni düzenlemeler ve standartlarla şekillendirilerek denetime tabi duruma gelmiştir. Bu değişim raporların şeffaflık ve güvenilirliğini artırmayı hedefleyerek şirketlerin sürdürülebilirlik performanslarının daha doğru ve kapsamlı bir şekilde izlenmesini sağlaması açısından yeni bir dönemin kapılarını aralamıştır. Değişim kurumsal uygulamaların yanında muhasebe-finans eğitiminin de yeniden şekillendirilmesini zorunlu kılmaktadır. Bu süreç şirketlerin çevresel, sosyal ve yönetişim (ESG) faktörlerini dikkate alarak raporlama ve denetim süreçlerine adapte olmasını gerektirmekte bununla birlikte muhasebe mesleğinin rolünün de yeniden tanımlamasına neden olmaktadır. Muhasebe-finans alanında geleceğin yöneticileri ve karar vericileri olarak yetiştirilmekte olan öğrencilere ESG kriterlerini etkin bir şekilde değerlendirme yetkinliğinin kazandırılması kritiktir. Bu doğrultuda da eğitim müfredatlarının finansal raporlama yanında sürdürülebilirlik odaklı derslerle entegre edilmesi öğrencilerin sürdürülebilir iş modelleri hakkında derinlemesine bilgi sahibi olmaları açısından önemli bir sorumluluk yüklemektedir. Bu çalışmada geleneksel muhasebe-finans eğitimine sürdürülebilirlik anlayışının entegrasyonu doğrultusunda, QS tarafından gerçekleştirilen QS World University Rankings: Sustainability 2025, sıralamasındaki ilk on üniversitenin müfredatları incelenmiş, muhasebe-finans derslerinin yanı sıra sürdürülebilirlik bağlantılı konuları da içeren derslere yer verdiği gözlemlenmiştir.

Anahtar Kelimeler: Sürdürülebilirlik, ESG, Muhasebe Eğitimi, Finans Eğitimi
JEL Sınıflandırması: Q01, I23, M40.

* Doçent Dr., Akdeniz Üniversitesi, İİBF, İşletme Bölümü, Antalya, E-Mail: muraterdogan@akdeniz.edu.tr, ORCID ID: 0000-0002-4506-0731

** Doçent Dr., Akdeniz Üniversitesi, İİBF, İşletme Bölümü, Antalya, E-Mail: edaoruc@akdeniz.edu.tr, ORCID ID: 0000-0003-1507-4232

How to cite this article: Erdoğan M, Erdoğan Oruç E. (2025) Gelenekselden Geleceğe: Sürdürülebilirlik Çerçevesinde Muhasebe Ve Finans Eğitiminin Dönüşüm Gereklilikleri. Marmara Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Dergisi, Sustainability and Green Economics Özel Sayısı, e114-127. DOI: 10.14780/muiibd.1769554

Makale Gönderim Tarihi: 20.08.2025
Yayına Kabul Tarihi: 04.11.2025
Benzerlik Oranı: %14

Abstract

Today, sustainability has become a critical factor for companies' long-term success within a multidimensional conceptual framework that includes environmental impacts, social responsibilities, and good governance principles. Companies are increasingly being held accountable by their stakeholders for achieving sustainability goals in addition to their financial performance. Sustainability reporting, which is based on voluntary principles, has been shaped by new regulations and standards and is now subject to audit. This change has opened the door to a new era by aiming to increase the transparency and reliability of reports, thereby ensuring that companies' sustainability performance is monitored more accurately and comprehensively. Change requires not only corporate practices but also accounting and finance education to be reshaped. This process requires companies to adapt their reporting and auditing processes by taking environmental, social, and governance (ESG) factors into account, thereby necessitating a redefinition of the role of the accounting profession. It is critical to equip students, who are being trained as future managers and decision-makers in the field of accounting and finance, with the ability to effectively evaluate ESG criteria. In this regard, integrating sustainability-focused courses into educational curricula alongside financial reporting is an important responsibility in terms of providing students with in-depth knowledge about sustainable business models. In this study, in line with the integration of sustainability into traditional accounting and finance education, the curricula of the top ten universities in the QS World University Rankings: Sustainability 2025, conducted by QS, were examined, and it was observed that they included courses related to sustainability in addition to accounting and finance courses.

Keywords: Sustainability, ESG, Accounting Education, Finance Education
JEL Classification: Q01, I23, M40

1. Giriş

Sürdürülebilirlik, şirketlerin ESG boyutlarında sorumluluklarını yerine getirmelerini gerektiren bir paradigma halini almıştır. İklim değişikliği, doğal kaynakların tükenmesi, çevresel bozulma ve sosyal adaletsizlikler vb. konulardaki artan farkındalık günümüzde yatırımcılar, müşteriler, düzenleyici otoriteler gibi tüm paydaşlar üzerinde önemli bir talep değişikliğine sebep olmuştur.

Yatırımcılar özelinde şirketlerin finansal performanslarının sürdürülebilirlik performanslarıyla da ilişkili olduğu ve bu unsurların da raporlanarak kamuoyuna duyurulması ve bu konudaki baskılar düzenleyici otoriteleri de (Uluslararası Finansal Raporlama Vakfı, Avrupa Finansal Raporlama Danışma Grubu) harekete geçirerek raporlama alanında yeni bir dönemin kapılarını aralamıştır. Bu yeni dönem geleneksel muhasebe ve finans biliminin de kendisini sorgulaması ve dönüşümde etkin bir şekilde rol alabilmesini zorunlu kılmaktadır.

Geleneksel finansal açıklamalar, paydaşların artan taleplerini karşılamak için artık yeterli değildir (Anh vd. 2024). Diğer bir ifadeyle geleneksel muhasebenin finansal metrikler üzerine odaklanması, günümüz iş dünyasının karmaşıklığı karşısında yetersiz kalmaktadır. Bu açığın kapatılması ve kurumsal sürdürülebilirlik bilincinin geliştirilmesi için muhasebe ve finans biliminin ESG faktörlerini de içerecek şekilde genişletilmesi kritik öneme sahiptir. Sürdürülebilirlik muhasebesi eğitimi, klasik muhasebe yaklaşımlarından farklı bir bakış açısı ve kapsamına sahiptir (Khan, 2011). Bu eğitim, profesyonelleri temel muhasebe ilkelerinin yanında bu ilkeleri sürdürülebilirlikle ilgili çeşitli konulara entegre etme becerisiyle donatmalıdır. Bu nedenle, bu alanda eğitim alanların ve

çalışanların, ESG faktörlerini kapsayan daha geniş bir perspektif edinmesi, gelecekteki iş dünyasının gereklilikleri arasındadır.

Bu çalışmada geleneksel muhasebe-finans eğitiminin sürdürülebilirlik anlayışına entegrasyonu için sürdürülebilirlik ve muhasebe ilişkisi ile sürdürülebilirlik ve finans ilişkisi temelinde müfredatlara eklenebilecek olası derslerin değerlendirilmesini amaçlanmaktadır. Bu amaca dönük olarak QS[1] tarafından yapılan sürdürülebilirlik üniversite sıralamasında, ilk onda yer alan üniversitelerin, sürdürülebilirlik ve muhasebe-finans kapsamında tespit edilebilen, müfredatlarında yer alan dersleri incelenmiştir. Sonuç olarak sürdürülebilirlik ilkelerini etkin bir şekilde yerine getirerek sürdürülebilirlik sıralamasında öncü olan üniversitelerde, muhasebe-finans kapsamında temel konuların yer aldığı derslerin yanında sürdürülebilirlik temelli derslerin muhasebe ve finans alanıyla entegre bir şekilde yer aldığı görülmektedir.

2. Geleneksel Muhasebe ve Finans Eğitiminin Dönüşüm İhtiyacı

Geleneksel muhasebe eğitimi finansal verilerin kaydedilmesi ve raporlanması süreçlerine odaklanırken, ESG faktörleri genellikle göz ardı edilmiştir. Ancak sürdürülebilirlik raporlamasının yeni standartlar ve düzenlemelerle küresel bir gereklilik haline gelmesi, muhasebe eğitiminin de bu değişimlere ayak uydurmasını zorunlu kılmaktadır (IIRC, 2021).

Son yıllarda muhasebe disiplini hem kapsam hem de işlev açısından dikkate değer bir dönüşüm geçirmiştir. Geleneksel olarak finansal performansın ölçümü ve raporlanmasında temel bir araç olarak konumlanan muhasebe, modern iş dünyasının artan karmaşıklığı ve paydaşların değişen beklentileri doğrultusunda daha geniş bir perspektif benimsemek zorunda kalmıştır. Finansal boyut, hâlâ bir organizasyonun piyasa içindeki rekabet gücünü ve başarısını değerlendirmenin merkezi unsuru olmaya devam etse de bu geleneksel bakış açısı artık yetersiz görülmektedir (Venturelli ve Mio, 2024).

Finans disiplini açısından değerlendirildiğinde ise sürdürülebilirlik çerçevesindeki değişimler geleneksel finans anlayışının çeşitlenmesine neden olarak yeni bir kavram olan sürdürülebilir finans anlayışının gelişmesine doğrudan katkı sağlamıştır (Brunstein vd., 2020). Günümüzde sürdürülebilir finans araçları olarak sıklıkla kullanılmaya başlanan sosyal tahviller, yeşil tahviller, karbon kredileri ve ESG kriterlerine dayalı yatırım fonları tıpkı muhasebe eğitiminde olduğu gibi geleneksel finans eğitiminin de dönüşmesi gerekliliğini çarpıcı bir şekilde ortaya koymaktadır.

Sürdürülebilirlik kapsamındaki değişimler ve bu değişim gerekliliklerinin tüm paydaşlar tarafından ilgi uyandırmasıyla birlikte sürdürülebilirliğin muhasebe ve finans eğitimine entegrasyon ihtiyacının da hızlı bir şekilde artmasına neden olmuştur (Mburayi ve Wall, 2018). Yükseköğretim kurumlarının bu dönüşümdeki rolü, sürdürülebilirlik muhasebesi eğitimi alanındaki teorik tartışmaların da merkezinde yer almaktadır. Nitekim Cho ve Costa (2024), üniversitelerin Sürdürülebilir Kalkınma

1 QS Dünya Üniversite Sıralamaları, çeşitli kriterlere göre Quacquarelli Symonds şirketi tarafından yapılan üniversite sıralamalarını ifade etmektedir. (https://www.topuniversities.com/about-qs).

Amaçlarına (SKA) ulaşmada "dönüştürücü bir role" sahip olduğunu savunmaktadır. Yazarlara göre bu dönüşümün başarılması iki temel eksene dayanmaktadır: Birincisi, muhasebe müfredatının ekolojik sistemleri, iş etiğini ve değerleri kapsayacak şekilde ivedilikle iyileştirilmesi; ikincisi ise, eğitimi kökten değiştirecek yeni, yapılandırmacı ve deneyimsel pedagojilerin sunulmasıdır. Bu yaklaşım, meslek kuruluşlarıyla iş birliği içinde istihdam edilebilirliği ve yaşam boyu öğrenmeyi destekleyen bütüncül bir vizyonu da gerektirmektedir.

Sürdürülebilirlik odaklı raporlama faaliyetlerinin gönüllülük aşamasından zorunluluk aşamasına geçmesiyle birlikte raporların bağımsız bir denetimden geçerek paydaşların ilgili şirketler hakkında daha güvenilir bilgilere duyulan ihtiyacı önemli ölçüde karşılanacaktır. Bu denetim süreci de finansal raporların denetiminde olduğu gibi muhasebe ve finans alanındaki meslek mensupları tarafından yerine getirilecektir.

Denetimi yapan meslek mensupları aynı olmakla birlikte söz konusu meslek mensuplarının salt finansal verilerden ziyade kaynak tüketimi, emisyonlar, atık üretimi, çalışan memnuniyeti ve kurumsal sosyal sorumluluk girişimleri gibi (Wahyudi, Mahroji ve Anisa, 2024) faktörleri de değerlendirecek seviyede ek uzmanlığa sahip olmaları diğer bir ifade ile bir nevi zorunlu uzmanlık yetilerinin benimsenmesi ve geliştirilmesi ile gerçekleştirilebilecektir. Bu kritik görev, muhasebe meslek mensuplarının ve söz konusu meslek mensuplarına kaynak oluşturan muhasebe ve finans eğitiminin de mevcut yapısının güncellenmesini zorunluluk haline getirmektedir. Diğer bir ifade ile ESG faktörlerini dikkate alan raporlama ve denetim süreçleri muhasebe mesleğinin rolünün yeniden tanımlanmasını gerektirirken, bu dönüşümün merkezinde muhasebe ve finans eğitiminin yer aldığı ortadadır. Bu kapsamda sorulması gereken kritik soru "geleneksel muhasebe ve finans eğitimine dayalı bir eğitim modeli sürdürülebilirlik eksenli talepleri karşılamakta yeterli midir?" Bu sorunun cevabının "yeterli olmadığı" son derece açıktır. Bu şekilde düşünmemizin temel sebepleri vardır.

Öncelikle sürdürülebilirlik raporlaması, sadece finansal bilgilerin raporlanmasından çok daha fazlasını içermektedir. Çevresel etki raporlaması, örneğin, bir şirketin karbon ayak izini nasıl hesapladığı ve bu bilgileri nasıl şeffaf bir şekilde raporladığı gibi unsurlar içerir. Bu tür verilerin raporlanabilmesi için muhasebe ve finans eğitimine çevresel etkiyi ölçen metodolojilerin dahil edilmesi gerekmektedir.

Bir diğer örnek, sosyal sorumluluk ve yönetişim unsurlarının muhasebe eğitimine entegre edilmesidir. Örneğin, bir şirketin çalışanlarının memnuniyeti, güvenlik standartları ve işyeri çeşitliliği gibi sosyal faktörler, şirketin uzun vadeli sürdürülebilirliğini doğrudan etkileyen unsurlar arasında yer alır. Bu unsurların hesaplanması ve raporlanması, sadece finansal verilerle sınırlı olmayan yeni bir muhasebe yaklaşımının benimsenmesini gerektirmektedir.

Diğer taraftan sürdürülebilirlik raporlaması sadece içsel şirket performansını yansıtmakla kalmamakta, aynı zamanda dışsal paydaşlara karşı şeffaflık oluşturmayı da hedeflemektedir. Bu noktada, muhasebe ve finans eğitiminin çevresel ve sosyal performans raporlarının paydaşlar için nasıl anlamlı hale getirileceği konusunda da gerekli güncellemenin sağlanması önemlilik arz etmektedir.

Metrik açısında değerlendirildiğinde ise finansal metriklerin yanı sıra ESG metriklerinin de dahil edilmesi, sürdürülebilirlik odaklı bir muhasebe ve finans eğitim modelinin gerekliliğini pekiştiren önemli bir örnektir. Geleneksel finansal raporlama, genellikle gelir tablosu, bilanço ve nakit akış tabloları gibi göstergelerle sınırlıdır ve bu göstergeler şirketin kârlılığını, likiditesini ve finansal sağlığını yansıtır. Ancak, yalnızca bu finansal verilerle şirketin uzun vadeli sürdürülebilirliği değerlendirmek mümkün değildir. Örneğin, bir şirketin finansal durumu olumlu olabilirken, çevresel etki veya sosyal sorumluluk açısından ciddi sorunlarının olması muhasebe temel kavramı olan süreklilik ve bu kapsamda da sürdürülebilirlikle ilgili tehditlerinin var olduğu gerçeğini ortadan kaldırmamaktadır. Çevresel sürdürülebilirlik bağlamında, şirketin karbon emisyonları, atık yönetimi ve enerji verimliliği gibi faktörler finansal raporların yanı sıra ek olarak izlenmesi gereken kritik göstergelerdir. Tüm bu gerekliliklerden yola çıkarak finansal metriklerin yanı sıra çevresel, sosyal ve yönetişimsel metriklerin güncel eğitim müfredatına entegre edilmesi gerekliliği son derece açıktır.

Nitekim, geleneksel eğitimin bu dönüşüm talebini karşılamakta yetersiz kaldığını gösteren ampirik kanıtlar da mevcuttur. Örneğin, Botes vd. (2014) tarafından Yeni Zelanda'daki muhasebe eğitiminin yeterliliğini akademisyenler ve yeni mezunlar perspektifinden inceleyen çalışma, bu "beklenti-gerçeklik" açığını net bir şekilde ortaya koymaktadır. Araştırma bulgularına göre, akademisyenler sürdürülebilirliğin önemini kabul etmekle birlikte, konunun müfredata genellikle yüzeysel bir "eklenti" olarak dahil edildiğini ve ders kitaplarının dahi konuyu bütünleştirmek yerine ayrı bir bölümde ele alarak bir nevi "kutuyu işaretleme egzersizine"[2] dönüştürdüğünü belirtmektedir. Daha da önemlisi, yeni mezunların %85'ten fazlası konunun iş dünyası için önemine inanmasına ve %82'si üniversiteyi bu eğitimi almak için en uygun yer olarak görmesine rağmen, mezunların %24'ü üniversitede bu konuda hiçbir eğitim almadığını, eğitim alanların ise %39'u aldıkları eğitimin yeterince "derinlemesine" olmadığını ifade etmiştir.

3. Sürdürülebilirlik Raporlaması ve Denetimindeki Dönüşüm

Sürdürülebilir odaklı raporlamanın temel amacı, şirketlerin ESG etkilerini değerlendirmelerine olanak tanıyarak paydaşlar arasında şeffaflık ve güveni artırmaktır. Bu raporların denetim süreçlerine tabi tutulması ise, hesap verebilirliğin kurumsallaşmasını desteklemekte; şirketlerin ekolojik ayak izlerini sistematik biçimde izlemelerini ve kamuoyuyla paylaşmalarını sağlamaktadır. Bu yapı, finansal raporlamanın sınırlarını aşarak, şirketlerin hesap verebilirliklerini kurumsal düzeyde yerine getirmelerini amaçlamaktadır. Böylece, şirketlerin uzun vadeli değer yaratma kapasiteleri güçlendirilirken, kurumsal hesap verebilirlik mekanizmaları da bütünsel bir yapıya kavuşmaktadır. Bu çerçevede sürdürülebilirlik, şirketlerin ESG hedefleriyle finansal istikrarlarını uyumlu hale getiren stratejik bir dönüşüm aracı olarak öne çıkmaktadır.

Birleşmiş Milletler'in Sürdürülebilir Kalkınma Amaçları (SKA'lar) ile Paris İklim Anlaşması gibi küresel çerçeve belgelerinin yürürlüğe girmesi, Avrupa Yeşil Mutabakatı kapsamındaki düzenlemeler,

2 "Kutuyu işaretleme" ("tick-box exercise"), bir görevin veya gerekliliğin, ardındaki asıl amaca veya anlama odaklanılmaksızın, sadece bir prosedürü tamamlamak adına yüzeysel olarak yerine getirilmesi eylemini tanımlamak için kullanılan bir ifadedir.

sürdürülebilirlik raporlaması ve bu raporların denetimi alanında ihtiyaç ve beklentileri belirgin biçimde artırmıştır. Bu artışın en belirgin nedeni, sürdürülebilirlik alanındaki eylem ve taahhütlerin somut biçimde izlenebilmesi ve değerlendirilebilmesi için sistematik raporlamanın zorunlu hâle gelmesidir.

Gönüllülük esasına dayanan ve küresel ölçekte yaygın kullanılan Küresel Raporlama Girişimi (GRI) çerçevesine ek olarak, Uluslararası Sürdürülebilirlik Standartları Kurulu (ISSB) tarafından yayımlanan Uluslararası Sürdürülebilirlik Raporlama Standartları (IFRS S1 ve S2) ile Avrupa Birliği'nin Kurumsal Sürdürülebilirlik Raporlama Direktifi (CSRD) kapsamında geliştirilen Avrupa Sürdürülebilirlik Raporlama Standartları (ESRS), raporlama ve denetimi çeşitli sektörlerde zorunlu hale getirmiştir. Bu kapsamda birçok ülke, söz konusu standartları benimseyerek kendi düzenleyici sistemlerine entegre etmeye başlamıştır.

Bu standartların oluşturulmasında belirleyici olan faktörlerden biri, iklimle bağlantılı risklerin şirket bilançoları, gelir tabloları ve iş sürekliliği planları üzerinde doğrudan ve ölçülebilir etkiler yaratmaya başlamasıdır. Söz konusu etkiler maddi sonuçlar doğuran ve ekonomik karar alma süreçlerinde dikkate alınması gereken sistemik risk unsurlarına dönüşmüştür.

Bu durumu ortaya koyan sayısal veriler dikkate değerdir. Munich RE tarafından yayımlanan verilere göre, 2025 yılının ilk yarısında yaşanan doğal afetler dünya genelinde 131 milyar dolarlık ekonomik kayba yol açmış, bunun 80 milyar doları sigorta kapsamında karşılanmıştır (Munich RE, 2025). Swiss Re Institute ise mevcut gidişatın sürmesi durumunda iklim değişikliğinin 2050 yılına kadar küresel gayrisafi yurt içi hasılayı %18 oranında azaltabileceği uyarısında bulunmaktadır (Swiss Re Institute, 2021). Bu projeksiyonlar, iklim riskinin ekonomik düzeyde de derin sonuçlar doğurduğunu göstermektedir.

Diğer taraftan sürdürülebilirlik raporlarında sunulan bilgilerin geçerliliği, bu bilgilerin bağımsız ve tarafsız şekilde denetlenmesiyle anlam kazanmaktadır. Denetim, çevresel ve sosyal beyanların şeffaf biçimde sunulmasına katkı sağlayarak kurumsal sorumluluğun somut biçimde izlenebilmesini mümkün kılmaktadır. Bu kapsamda, finansal olmayan bilgilere yönelik güvence denetimlerinin çerçevesi Uluslararası Güvence Denetimi Standardı 3000 ile belirlenmiştir (Güvence Denetim Standardı 3000, 2015). Sera gazı emisyonları gibi çevresel boyutu ağır basan konuların güvence altına alınmasında ise ISA 3410 standardı kullanılmaktadır (Güvence Denetimi Standardı 3410, 2022).

4. Sürdürülebilirlik Kapsamında Yer Alan Muhasebe-Finans Derslerinin İncelenmesi

Yaşanan değişimlerle birlikte ortaya çıkan çevresel, sosyal ve ekonomik zorluklar, sürdürülebilirlik kavramının her alana entegre edilmesini önemli hale getirmiştir. Bu alanlardan biri de etkisinin yaygın olduğu göz ardı edilemeyecek seviyede olan eğitim alanıdır. Bu noktada sürdürülebilirlik kavramının eğitim-öğretim müfredatlarına eklenerek güncellenmesi önemli ve son derece kritik bir konu haline gelmektedir. Sürdürülebilirlik ilkelerinin müfredatlara entegre edilmesi, öğrencilerin diğer bir ifade ile gelecek meslek mensubu adaylarının sektörlerde sürdürülebilirlik ile birlikte ortaya çıkan uygulamaların etkin bir parçası ve geleceğin mimarlarından olacakları aşikardır.

Çalışmada muhasebe ve finans alanında yer alacak meslek mensubu adaylarının etkinliğini arttırma noktasında QS tarafından hazırlanan "QS World University Rankings: Sustainability 2025" sıralamasında ilk onda yer alan (https://www.topuniversities.com/sustainability-rankings) üniversitelerin sürdürülebilirlik ve muhasebe ilişkisi ile sürdürülebilirlik ve finans ilişkisi temelinde, mevcut dönem/önceki dönem müfredatlarında yer alan ve tespit edilebilen dersleri incelenmiştir. Çalışmanın kapsamı, en iyi uygulamaları temsil eden bu ilk on üniversite ile sınırlandırılmıştır. Veri toplama yöntemi olarak, üniversitelerin ilgili akademik birimlerinin (Muhasebe/Finans/İşletme Fakülteleri) resmî web sayfaları taranmış; müfredatlarında 'Sustainability', 'ESG', 'Carbon Accounting', 'Green Finance' gibi anahtar kelimeler içeren lisans ve lisansüstü düzeydeki dersler değerlendirme ölçütü olarak kabul edilmiştir. QS'in ESG puanlama kriterlerine dayanarak sürdürülebilir üniversite sıralamasında bayrak taşıyıcı olan ve sürdürülebilirlik kriterlerini başarıyla sağladığı puanlanarak belirtilen bu eğitim kurumlarının sürdürülebilirlik perspektifi açısından muhasebe-finans eğitiminde hangi noktalara ağırlıklı olarak değindiği tespit edilmeye çalışılmıştır.

Sürdürülebilirlik ilkelerine uyum sağlama da öncü oldukları için incelenen üniversitelerin müfredatlarında çok çeşitli sürdürülebilirlik ile ilgili dersler olduğu görülmektedir. QS World University Rankings: Sustainability 2025 listesinde ilk sırada yer alan Toronto Üniversite'sinin 2024-2025 dönemi sürdürülebilirlik ders envanterinde sadece lisans grubunda yer alan 7288 lisans dersinin 2076 adedinin sürdürülebilirlik odaklı olduğu görülmektedir. Ayrıca bu derslerin ne kadarının, sürdürülebilirlik kalkınma amaçları ile uyum sağladığı Tablo'1 de gösterildiği gibidir.

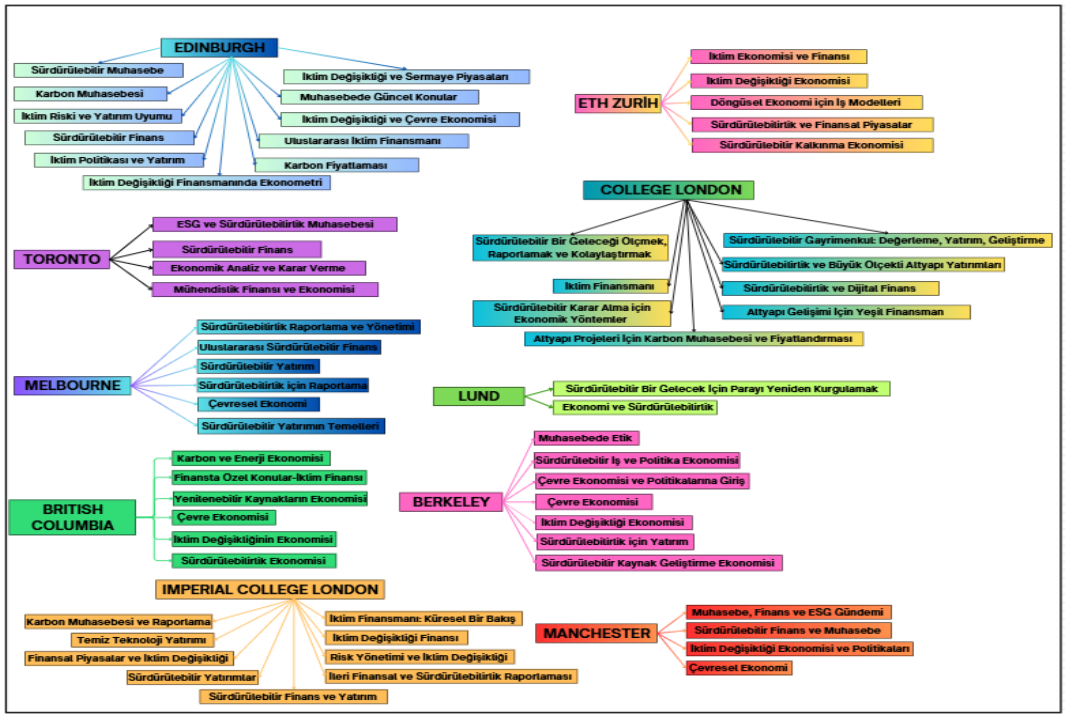
Tablo 1. Toronto Üniversitesi Sürdürülebilirlik Kalkınma Amaçları İle Uyumlu Ders Bilgileri

SKA Grubu	Toplam Ders Sayısı	Toplam Derslerin %'si
SKA1: Yoksulluğa Son	59	2,84
SKA2: Açlığa Son	93	4,48
SKA3: Sağlıklı ve Kaliteli Yaşam	318	15,31
SKA4: Nitelikli Eğitim	445	21,43
SKA5: Cinsiyet Eşitliği	343	16,51
SKA6: Temiz Su ve Sanitasyon	72	3,47
SKA7: Erişilebilir ve Temiz Enerji	100	4,81
SKA8: İnsana Yakışır İş ve Ekonomik Büyüme	227	10,93
SKA9: Sanayi, Yenilikçilik ve Altyapı	314	15,12
SKA10: Eşitsizliklerin Azaltılması	547	26,34
SKA11: Sürdürülebilir Şehir ve Topluluklar	292	14,06
SKA12: Sorumlu Üretim ve Tüketim	234	11,27
SKA13: İklim Eylemi	371	17,86
SKA14: Sudaki Yaşam	216	10,4
SKA15: Karasal Yaşam	375	18,05
SKA16: Barış, Adalet ve Güçlü Kurumlar	699	33,65

Kaynak: University of Toronto's 2024-2025 Undergraduate Sustainability Course Inventory (https://sustainability.utoronto.ca/resources/inventories/sustainability-course-inventory/)

Toronto üniversitesinin 2024-2025 dönemi, sürdürülebilirlik ders envanterinde dersi bulunan bölümler kapsamında, ağırlıklı olarak derslerin ilk üçte sırasıyla SKA16, SKA10 ve SKA4 ile ilintili olduğu görülmektedir.

"QS World University Rankings: Sustainability 2025", sıralamasında ilk onda yer alan, Toronto Üniversitesi, ETH Zürih, Lund Üniversitesi, Berkeley California Üniversitesi (UCB), College London Üniversitesi (UCL), British Columbia Üniversitesi, Imperial College London, Edinburgh Üniversitesi, Manchester Üniversitesi, Melbourbe Üniversitesi Lisans, Lisansüstü ve Eğitim merkezleri müfredatları içerisinde belirlenebilen sürdürülebilirlik ve muhasebe-finans ilişkisini temel alan dersler Şekil 1'de belirtildiği gibidir. Belirlenen dersler üniversitelerin web sayfalarından derlenmiştir.

Şekil 1. "QS Dünya Üniversite Sıralamaları: Sürdürülebilirlik 2025" Sıralamasında Yer Alan İlk 10 Üniversiteye Ait Müfredatlarında Yer Alan Sürdürülebilirlik-Muhasebe ve Sürdürülebilirlik-Finans Kapsamında Tespit Edilebilen İlgili Dersler

Kaynak: Yazarlar tarafından üniversitelerin web sayfalarından derlenerek oluşturulmuştur.

İnceleme kapsamındaki üniversitelerin müfredatlarında yer alan dersler detaylı olarak incelendiğinde, eğitim içeriklerinin büyük ölçüde iklim değişikliği ve çevresel sürdürülebilirlik konularına odaklandığı görülmektedir. Özellikle, karbon muhasebesi, sürdürülebilir finans, iklim politikaları ve çevresel ekonominin giderek daha fazla akademik programlara dahil edilmesi, sürdürülebilirlik

odaklı finansal karar alma süreçlerine verilen önemin arttığını göstermektedir. Ayrıca, bu derslerde döngüsel ekonomi, sürdürülebilir, çevresel risk yönetimi ve ESG (Çevresel, Sosyal ve Yönetişim) kriterleri gibi konularında yer aldığı görülmektedir. Şekil 1'de görüldüğü üzere, örneğin Imperial College London, "Karbon Muhasebesi ve Raporlama" gibi spesifik uygulamalara odaklanırken; ETH Zürih, "Döngüsel Ekonomi İş Modelleri" gibi daha sistemik konuları müfredatına taşımıştır. Bu durum, üniversitelerin, öğrencilerini sürdürülebilir ekonomi, muhasebe ve finans alanlarında bilinçli ve donanımlı bireyler olarak yetiştirme misyonlarını benimsediklerini açıkça ortaya koymaktadır.

Ele alınan üniversitelerin sunduğu ders içeriklerinde finans temelinde, finansal karar alma süreçlerinde çevresel ve sosyal faktörlerin dikkate alınması gerektiği günümüzde, sürdürülebilir finansman ve sürdürülebilir yatırım derslerinin ön planda olduğu görülmektedir. Özellikle Toronto Üniversitesi ve British Columbia Üniversitesi'nin müfredatlarında "Sürdürülebilir Finans" ve "Sürdürülebilir Yatırım" gibi derslerin ağırlığı, finansal karar alma süreçlerinde ESG entegrasyonuna verilen önemi yansıtmaktadır. Öte yandan, muhasebe alanındaki derslerin de sürdürülebilirlik çerçevesinde yeniden şekillendiği gözlemlenmektedir. Geleneksel muhasebe uygulamalarının ötesine geçilerek, sürdürülebilirlik muhasebesi, karbon muhasebesi ve entegre raporlama gibi konuların giderek daha fazla akademik müfredata dahil edilmesi, işletmelerin sürdürülebilirlik performanslarını finansal tablolarında nasıl yansıtacaklarına dair kapsamlı bir bilgi sağlamaktadır. İşletmelerin uzun vadeli değer yaratma süreçlerinde sürdürülebilirlik odaklı kararlar almasını teşvik eden bu dersler, öğrencilerin finans ve muhasebe alanlarının yanı sıra yönetişim, etik ve sosyal sorumluluk gibi alanlarda da bilinçli bireyler olarak yetiştirilmesine katkı sağlamaktadır.

Sonuç olarak, üniversitelerin müfredatlarında sürdürülebilirlik temelli derslerin artan bir önem kazandığı ve bu derslerin yalnızca çevresel konulara odaklanmakla kalmayıp, yatırım, finans, muhasebe, yönetişim ve stratejik yönetim gibi alanlarla entegre bir şekilde ele alınmaktadır. Bu kapsamda, eğitim programlarının güncellenerek sürdürülebilir kalkınma hedeflerine ve uluslararası düzenlemelere uygun hale getirilmesi, geleceğin iş dünyasında çevresel ve sosyal etkileri dikkate alan profesyonellerin yetiştirilmesine katkı sağlamaktadır.

5. Sonuç

Sürdürülebilirlik dönüşümü, büyük ölçekli organizasyonlar için karmaşık bir süreçtir. Bu dönüşümün etkin yönetimi; teknik bilgi birikiminin ötesinde güçlü liderlik, esnek yönetim yapıları ve stratejik insan kaynağı yönetimini de içeren bir yaklaşımla mümkün olmaktadır. İnsan kaynağının niteliği, sürdürülebilirlik dönüşümünde belirleyici bir rol oynamakta; çalışanların ve liderlerin sürdürülebilirlik eksenli yetkinliklerinin geliştirilmesi değişim süreçlerinin başarısında kritik bir faktör olarak öne çıkmaktadır (Taticchi, Demartini ve Corvaglia-Charrey, 2023).

Yapılan araştırmalar sürdürülebilirlik konusundaki bilgi ve beceri gelişimini kurumsal yapılarına entegre eden organizasyonların bu dönüşümde hem iç dinamiklerini güçlendirme hem de rekabet avantajı elde etme kapasitesine sahip olacaklarını ortaya koymaktadır (Taticchi, Demartini ve Corvaglia-Charrey, 2023). Nitekim IDC (2023) tarafından yapılan araştırmada insan sermayesi

yönetiminin beş yıllık bileşik yıllık büyüme oranı (CAGR) %28,3 ile en hızlı büyüyen segment olacağını göstermektedir. Bu durum şirketlerin sürdürülebilirlik çabalarının gelecekte başarılı olabilmesi için organizasyon genelinde insan kaynağına, geniş çaplı eğitim ve süreç verimliliği iyileştirmelerine duyulan büyük ihtiyacı ortaya koymaktadır.

İnsan sermayesine yapılan yatırımlar, kurumların sürdürülebilirlik vizyonlarını hayata geçirebilmeleri için temel bir kaldıraç işlevi görmekte ve bireysel gelişim ile kurumsal büyüme arasındaki bağı güçlendirmektedir. Artan insan sermayesi ihtiyacı, yükseköğretim kurumlarının eğitim anlayışında köklü değişimlerin gerekliliğini ortaya koymaktadır. Geleneksel müfredat yapılarının ötesine geçerek çevresel, sosyal ve yönetişim boyutlarını bütünleştiren disiplinler arası bir eğitim yaklaşımının benimsenmesi özellikle muhasebe ve finans alanlarında kritik bir adım olacaktır.

Öğrencilerin teknik bilgiye ek olarak sürdürülebilir odaklı stratejik düşünme, etik sorumluluk bilinci ve sistemsel analiz becerileriyle donatılması, mesleğin geleceğine doğrudan katkı sağlayacaktır. Bu yaklaşımın öneminin temelinde, hızla değişen küresel iş ortamında şirketlerin mevcut iş gücünü dönüştürme ihtiyacının yanı sıra, ESG alanlarında uzmanlık sahibi yeni nesil yetenekleri bünyelerine kazandırma ve istihdam etme gerekliliğinin de stratejik bir öncelik haline gelmesi yatmaktadır.

Bu çalışmada ortaya konulduğu üzere incelenen üniversitelerin müfredatlarında sürdürülebilirlik odaklı derslerin artış göstermesi çevresel sürdürülebilirlik alanına ek olarak finans, muhasebe, yatırım ve yönetişim gibi disiplinler arası alanlarda da bütüncül bir yaklaşımın benimsendiğini göstermektedir. Sürdürülebilir finansman, karbon muhasebesi, entegre raporlama ve ESG kriterlerine dayalı eğitim içeriklerinin sürdürülebilir iş dünyası açısından önemlilik arz ettiği gerçektir.

Bu çalışma küresel ölçekteki en iyi uygulamalara dair bir çerçeve sunarken, Türkiye özelinde mevcut durumun ve ihtiyaçların tespiti için ileri araştırmalara gereksinim duyulmaktadır. Bu kapsamda, gelecek çalışmalar için çeşitli araştırma alanları belirginleşmektedir. Öncelikli olarak, Türkiye'deki üniversitelerin muhasebe ve finans müfredatlarında yer alan sürdürülebilirlik temalı ders içeriklerinin derinlemesine incelenmesi ve benimsenen pedagojik yaklaşımların analiz edilmesi kritik bir önem taşımaktadır. Buna paralel olarak, Türk akademisyenlerin, sürdürülebilirliğin getirdiği yeni iş trendlerini ve uluslararası standartların gerektirdiği yetkinlikleri ne ölçüde takip ettiklerinin ve bu gereksinimleri müfredatlarına ne derecede yansıttıklarının araştırılması, eğitimdeki arz-talep uyumunu değerlendirmek için değerli veriler sunacaktır. Eğitim arzının yanı sıra, meslek kuruluşlarının, üyelerinden bekledikleri sürdürülebilirlik yetkinlikleri ile bu beklentilerin üniversite eğitimiyle ne ölçüde karşılandığına dair görüşlerinin alınması, teori ile pratik arasındaki köprünün güçlendirilmesine hizmet edecektir. Son olarak, Türkiye'deki mevcut eğitimin, küresel standartlar ve bu çalışmada incelenen uygulamalar ile karşılaştırılarak kapsamlı bir yeterlilik değerlendirmesinin yapılması, ulusal bir eğitim stratejisi oluşturulabilmesi için temel oluşturacaktır.

Sonuç olarak, yükseköğretim kurumları ve akademisyenler, sürdürülebilirlik bilincini geliştirmek ve öğrencileri geleceğin yöneticileri, karar vericileri ve uzmanları olarak yetiştirmek amacıyla muhasebe-finans alanında sürdürülebilirlik odaklı müfredatların oluşturulması ve mevcut programların güncellenmesi gerekliliğini göz ardı etmemelidir. Günümüzdeki gelişmeler açıkça göstermektedir ki,

muhasebe-finans disiplininde sürdürülebilirlik temelli müfredat düzenlemeleri artık "olsa da olur" bir tercih olmaktan çıkmış; "olmazsa olmaz" bir zorunluluk haline gelmiştir.

Kaynakça

Anh, H.T., Hoa, N.Q., Nga, T.H., Tam, D.N.T. & Toan, L.V. (2024). Integrating Sustainability Into Financial Reporting: A Case Study of Vingroup. I*nternational Journal Of All Research Writings*, 6 (5), 7-16.

Botes, V., Low, M. & Chapman, J. (2014). Is accounting education sufficiently sustainable?. *Sustainability Accounting, Management and Policy Journal*, 5(1), 95-124.

Brunstein, J., Sambiase, M. F., Kerr, R. B., Brunnquell, C., & Perera, L. C. J. (2020). Sustainability in finance teaching: evaluating levels of reflection and transformative learning. *Social Responsibility Journal*, *16*(2), 179-197.

Cho, C.H. & Costa, E. (2024). Sustainability Accounting Education: Challenges And Outlook. *International Journal of Sustainability in Higher Education*, 25(7), 1412-1425. https://doi.org/10.1108/IJSHE-02-2024-0152

IDC (2023). Worldwide Spending on Purpose-built Sustainability Services Will Reach $65 Billion in 2027, According to a New IDC Forecast. 28 Ağustos 2023. https://www.idc.com/getdoc.jsp?containerId=prUS51179423 (Erişim Tarihi: 14.02.2025).

IIRC (2021). The International Integrated Reporting Framework. Available at: www.integratedreporting.org

Güvence Denetim Standardı 3000, (2015). Tarihi Finansal Bilgilerin Bağımsız Denetimi veya Sınırlı Bağımsız Denetimi Dışındaki Güvence Denetimleri. https://www.kgk.gov.tr/Portalv2Uploads/files/Duyurular/v2/TDS/TDS_2021_Seti/GDS_3000.pdf

Güvence Denetim Standardı 3410, (2022). Sera Gazı Beyanlarına İlişkin Güvence Denetimleri. https://www.kgk.gov.tr/Portalv2Uploads/files/Duyurular/v2/GDS/GDS%203410_2024.pdf

Khan, T. (2011). Sustainability Accounting Education: Scale, Scope and a Global Need. *Journal of Modern Accounting and Auditing*. 7(4), 323-328.

Mburayi, L., & Wall, T. (2018). Sustainability in the professional accounting and finance curriculum: an exploration. Higher Education, *Skills and Work-Based Learning*, 8(3), 291–311. https://doi.org/10.1108/HESWBL-03-2018-0036

Munich RE. (2025). Wildfires around Los Angeles, severe thunderstorms: US natural catastrophes dominate global losses in the first half of 2025. *Media Release.* 29 July 2025. https://www.munichre.com/content/dam/munichre/mrwebsitespressreleases/MunichRe-Media-Release-2025-07-29.pdf/_jcr_content/renditions/original./MunichRe-Media-Release-2025-07-29.pdf

Swiss Re Institute. (2021). The economics of climate change: no action not an option. April 2021. Retrieved January 7, 2025, from https://www.swissre.com/dam/jcr:e73ee7c3-7f83-4c17-a2b8-8ef23a8d3312/swiss-re-institute-expertise-publication-economics-of-climate-change.pdf

Taticchi, P., Demartini, M., & Corvaglia-Charrey, M. (2023). *Sustainable Transformation Strategy: Casebook on Corporate Sustainability in Practice*. Springer. https://doi.org/10.1007/978-3-031-26696-6

University of Toronto's 2024-2025 Undergraduate Sustainability Course Inventory. Retrieved February 15, 2025, from https://sustainability.utoronto.ca/resources/inventories/sustainability-course-inventory/

Venturelli, A., & Mio, C. (Eds.). (2024). The Routledge Handbook of Accounting for the Sustainable Development Goals (1st ed.). Routledge. https://doi.org/10.4324/978.100.3404118

Wahyudi, I., Mahroji, M., & Anisa, T.D.M. (2024). Sustainability In Accounting Education: A New Approach For The 21st Century. *Prosiding Simposium Ilmiah Akuntansi,* 1(1), 1127-1138.

TRADITIONAL TO THE FUTURE: TRANSFORMATION REQUIREMENTS OF ACCOUNTING AND FINANCE EDUCATION WITHIN THE FRAMEWORK OF SUSTAINABILITY

Murat ERDOĞAN[*]
Eda ORUÇ ERDOĞAN[**]

Sustainability has become a critical factor for companies' long-term success within a multidimensional conceptual framework that includes environmental impacts, social responsibilities, and good governance (ESG) principles. Companies are increasingly being held accountable by their stakeholders for achieving sustainability goals in addition to their financial performance.

Specifically for investors, the fact that companies' financial performance is intrinsically related to their sustainability performance, and that these factors are reported and disclosed to the public, has prompted regulatory authorities such as the International Financial Reporting Foundation (IFRS) and the European Financial Reporting Advisory Group (EFRAG) to take urgent action, opening the door to a new era in reporting. This new era necessitates that the traditional accounting and finance sciences question their existing paradigms and play an active role in this fundamental transformation. Traditional financial disclosures are demonstrably insufficient to meet the growing, multi-faceted demands of stakeholders (Anh et al. 2024). To address this gap, it is critical to expand accounting and finance education to holistically incorporate ESG factors. This need for transformation is not just conceptual; it is backed by leading voices like Cho and Costa (2024), who assert that higher education institutions must adopt a "transformative role", necessitating the adoption of new, experiential, and collaborative pedagogies beyond mere content updates.

From a finance perspective, the shifts brought by sustainability have directly contributed to the diversification of traditional financial understanding and the rapid development of sustainable finance (Brunstein et al., 2020). The proliferation of sustainable finance instruments – such as social bonds, green bonds, carbon credits, and ESG-based investment funds – clearly demonstrates the

* Associate Professor, Akdeniz University, Faculty of Economics and Administrative Sciences, Department of Business Administration, Antalya, E-Mail: muraterdogan@akdeniz.edu.tr, ORCID ID: 0000-0002-4506-0731

** Associate Professor, Akdeniz University, Faculty of Economics and Administrative Sciences, Department of Business Administration, Antalya, E-Mail: edaoruc@akdeniz.edu.tr, ORCID ID: 0000-0003-1507-4232

imperative for a concurrent transformation in traditional finance education. The shift is further necessitated by global regulatory developments. Sustainability reporting, transitioning from a voluntary framework to a global mandate with new standards like the IFRS S1 and S2 (ISSB) and the European Sustainability Reporting Standards (ESRS), is now subject to independent audit and assurance. This regulatory convergence demands a redefinition of the accounting profession's role. Future accounting and finance professionals must acquire expertise beyond mere financial data, extending to areas such as resource consumption, carbon emissions, waste generation, and corporate social responsibility initiatives (Wahyudi, Mahroji, & Anisa, 2024). This critical need for expanded expertise mandates the urgent update of current accounting and finance educational structures.

Crucially, empirical evidence highlights the current failure of education to meet this demand. Studies, such as the one by Botes et al. (2014) examining New Zealand, confirm that integration efforts often remain superficial. Academics concede that sustainability is frequently included merely as a "tick-box exercise", taught as an add-on rather than being fully integrated. Consequently, a significant percentage of graduates report that the training they received lacked the necessary depth to prepare them for the real-world ESG challenges, confirming a clear "expectation-reality" gap.

This study aims to evaluate possible courses that can be added to curricula based on the sustainability-accounting and sustainability-finance relationships. To this end, the study focuses on the curricula of the top ten universities in the QS World University Rankings: Sustainability 2025. The selection was based on QS's rigorous assessment of environmental, social, and governance (ESG) scoring criteria to identify global best practices.

The analysis of the courses offered by these top-ranked universities reveals a clear, systematic integration pattern. Educational content largely focuses on climate change and environmental sustainability, with prominent inclusion of highly specific topics such as carbon accounting, sustainable finance, climate policies, environmental risk management, and the circular economy. These institutions actively prepare students for sustainability-focused financial decision-making. The high visibility of courses like "Sustainable Finance" and "Sustainable Investment" at institutions such as Toronto University underscores the prioritization of ESG integration in financial curricula. Similarly, the shift in accounting courses towards sustainability accounting, carbon accounting, and integrated reporting demonstrates a clear move beyond traditional practices.

The findings serve as a direct strategic roadmap for national educational bodies. The comparison shows that the next generation of professionals must be equipped with strategic thinking, ethical responsibility, and systemic analysis skills, alongside technical knowledge. This necessity is driven by the reality that companies must not only retrain their existing workforce but also strategically prioritize attracting new ESG-specialized talent. As a result, sustainability-based curriculum reform is integrated with disciplines like investment, finance, accounting, governance, and strategic management in university curricula. This analysis underscores that sustainability education has transitioned from a niche topic to a core, integrated discipline among global leaders, providing a clear blueprint for emerging economies. The findings serve as a crucial strategic roadmap for countries

like Turkey, where the need to align educational programs with global standards and international regulations (such as the EU Green Deal) is rapidly accelerating. Ultimately, this study asserts that comprehensive sustainability-based curriculum reform is no longer optional but a necessary, strategic prerequisite for the accounting and finance disciplines to sustain their relevance and drive a more resilient, equitable global economy.